USNESENÍ SOUDNÍHO DVORA (osmého senátu)

16. listopadu 2010 *

Ve věci C-76/10,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Krajského súdu v Prešove (Slovensko) ze dne 19. ledna 2010, došlým Soudnímu dvoru dne 9. února 2010, v řízení

Pohotovosť, s r. o.

proti

Ivetě Korčkovské,

* Jednací jazyk: slovenština.

SOUDNÍ DVŮR (osmý senát),

ve složení L. Bay Larsen, předseda senátu, C. Toader (zpravodajka) a A. Prechal, soudci,

generální advokát: N. Jääskinen,
vedoucí soudní kanceláře: A. Calot Escobar,

vzhledem k tomu, že Soudní dvůr hodlá rozhodnout usnesením s odůvodněním v souladu s čl. 104 odst. 3 prvním pododstavcem svého jednacího řádu,

po vyslechnutí generálního advokáta,

vydává toto

Usnesení

1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách (Úř. věst. L 95, s. 29; Zvl. vyd. 15/02, s. 288) ve spojení s předpisy Unie použitelnými na smlouvy o spotřebitelských úvěrech.

2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi společností Pohotovosť, s. r. o. (dále jen „Pohotovosť"), a Ivetou Korčkovskou ve věci výkonu rozhodčího nálezu, kterým se jí ukládá povinnost zaplatit této společnosti na základě ustanovení smlouvy o úvěru ve výši 20 000 SKK (663,88 eura) uzavřené mezi těmito smluvními stranami částku 48 820 SKK (1 620,53 eura), včetně úroků z prodlení a nákladů řízení.

Právní rámec

Právní úprava Unie

Směrnice 87/102

3 Dvacátý pátý bod odůvodnění směrnice Rady 87/102/EHS ze dne 22. prosince 1986 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru (Úř. věst. 1987, L 42, s. 48; Zvl. vyd. 15/01, s. 326) ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 98/7/ES ze dne 16. února 1998 (Úř. věst. L 101, s. 17; Zvl. vyd. 15/04, s. 36, dále jen „směrnice 87/102") zní následovně:

„vzhledem k tomu, že pokud tato směrnice stanoví jistý stupeň sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru, a také jistý stupeň ochrany spotřebitele, nemělo by být členským státům bráněno v tom, aby si

zachovaly nebo přijaly přísnější opatření na ochranu spotřebitele s řádným přihlédnutím ke svým závazkům ze Smlouvy;“.

4 Článek 1 směrnice 87/102 stanoví:

„1. Tato směrnice se vztahuje na smlouvy o úvěru.

2. Pro účely této směrnice se rozumí:

a) ‚spotřebitelem‘ fyzická osoba, která při transakcích, na něž se vztahuje tato směrnice, jedná za účelem, který nelze považovat za její obchodní nebo profesní činnost;

b) ‚věřitelem‘ fyzická nebo právnická osoba, která poskytuje při své obchodní nebo profesní činnosti úvěr, nebo skupina takových osob;

c) ‚smlouvou o úvěru‘ smlouva, na jejímž základě věřitel poskytuje nebo slibuje poskytnout spotřebiteli úvěr ve formě odložené platby, půjčky nebo jiné podobné finanční služby;

[…]

d) ‚celkovými náklady úvěru pro spotřebitele': veškeré náklady, včetně úroků a jiných poplatků, které musí spotřebitel zaplatit za úvěr;

e) ‚roční sazbou v procentech': celkové náklady úvěru pro spotřebitele, vyjádřené ve formě ročního procenta částky poskytnutého úvěru a vypočítané v souladu s článkem 1a."

5 Článek 1a této směrnice stanoví:

„1. a. Roční sazba v procentech, která se rovná na ročním základě současné hodnotě všech současných nebo budoucích závazků (půjček, splátek a poplatků) dohodnutých mezi věřitelem a dlužníkem, se vypočte podle matematického vzorce uvedeného v příloze II.

b. Čtyři příklady způsobu výpočtu jsou uvedeny v příloze III jako vzor.

2. Za účelem výpočtu roční sazby v procentech se určí ‚celkové náklady úvěru pro spotřebitele', jak jsou definovány v čl. 1 odst. 2 písm. d), s výjimkou následujících výdajů:

i) náklady, které platí dlužník za nedodržení některého ze svých závazků stanovených ve smlouvě o úvěru;

[…]

iii) poplatky za převod peněz a poplatky za vedení účtu určeného pro příjem plateb ke splácení úvěru, úroků a jiných poplatků, s výjimkou případů, kdy spotřebitel nemá ve věci řádnou volnost rozhodování a kdy jsou takové poplatky nezvykle vysoké; toto ustanovení se však nevztahuje na poplatky za výběr takových splátek či plateb, ať v hotovosti, nebo jiným způsobem;

[…]

4. a. Roční sazba v procentech se vypočítá v době uzavření smlouvy o úvěru, aniž tím jsou dotčena ustanovení článku 3 o reklamě a zvláštních nabídkách.

b. Výpočet se provede za předpokladu, že smlouva o úvěru je platná pro dohodnuté období a že věřitel a spotřebitel splní své závazky za dohodnutých podmínek a v dohodnutých lhůtách.

6. V případě smluv o úvěru obsahujících doložky umožňující rozdíly v úrokové míře a ve výši nebo úrovni jiných plateb obsažených v roční sazbě v procentech, avšak nevyčíslitelných v době, kdy je tato sazba vypočítávána, se roční sazba v procentech vypočítá s předpokladem, že úrok a jiné platby zůstávají pevné a setrvají v platnosti do konce smlouvy o úvěru.

[…]“

6 Článek 4 směrnice 87/102 stanoví:

„1. Smlouvy o úvěru se uzavírají písemnou formou. Spotřebitel obdrží jeden opis písemné smlouvy.

2. Písemná smlouva musí obsahovat:

a) údaj o roční sazbě v procentech;

b) podmínky, za kterých je možno změnit roční sazbu v procentech;

c) údaje o výši, počtu a frekvenci nebo datech plateb, které musí spotřebitel provést ke splacení úvěru, jakož i plateb úroků a jiných poplatků; pokud možno, uvede se také celková částka těchto plateb;

d) údaje o nákladových položkách uvedených v čl. 1a odst. 2, s výjimkou výdajů spojených s porušením smluvních závazků, které nebyly zahrnuty do výpočtu roční sazby v procentech, ale které musí za daných okolností spotřebitel zaplatit, spolu se specifikací těchto okolností. V případech, kdy je známa přesná částka těchto položek, musí se tato částka uvést; pokud tomu tak není, uvede se, kde je to možné, způsob výpočtu nebo co nejpřesnější odhad.

V případech, kdy není možno uvést roční sazbu v procentech, musí být spotřebiteli poskytnuty přiměřené informace v písemné smlouvě. Tyto informace musí přinejmenším zahrnovat informace stanovené v čl. 6 odst. 1 druhé odrážce.

[…]“

7 Článek 6 odst. 1 a 2 směrnice 87/102 stanoví:

„1. Bez ohledu na vynětí stanovené v čl. 2 odst. 1 písm. e) musí být v případech smlouvy mezi úvěrovou nebo finanční institucí a spotřebitelem o poskytnutí úvěru ve formě přečerpání běžného účtu (kromě účtů kreditních karet) spotřebitel informován při uzavření nebo před uzavřením příslušné smlouvy o:

– případné horní hranici úvěru,

– roční úrokové sazbě a účtovaných poplatcích ode dne uzavření smlouvy, a také o podmínkách, za nichž je možno tuto sazbu a poplatky změnit,

– postupu pro ukončení smlouvy.

Tyto informace musí být potvrzeny písemně.

2. Po dobu trvání smlouvy musí být spotřebitel také informován o každé změně roční úrokové sazby nebo poplatků, jakmile k ní dojde. Tyto informace je možno podat na výpisu z účtu nebo v jakékoliv jiné formě přijatelné pro členské státy."

8 Článek 14 této směrnice stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby se smlouvy o úvěru neodchylovaly ke škodě spotřebitele od vnitrostátních předpisů provádějících tuto směrnici nebo odpovídajících této směrnici.

2. Členské státy také zajistí, aby ustanovení, která přijmou k provedení této směrnice, nebyla obcházena v důsledku formulace smluv o úvěru, zvláště pak formou rozdělení částky úvěru do několika smluv."

9 Článek 15 uvedené směrnice stanoví:

„Tato směrnice nebrání členským státům, aby zachovaly nebo přijaly přísnější ustanovení na ochranu spotřebitele v souladu s jejich závazky vyplývajícími ze Smlouvy."

Směrnice 2008/48/ES

10 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/48/ES ze dne 23. dubna 2008 o smlouvách o spotřebitelském úvěru a o zrušení směrnice Rady 87/102/EHS (Úř. věst. L 133, s. 66) stanoví obecnou povinnost věřitele informovat spotřebitele před uzavřením smlouvy i v úvěrové smlouvě o určitých údajích včetně roční procentní sazby nákladů úvěru (dále jen „RPSN"). Příloha I této směrnice upravuje harmonizovanou metodu výpočtu RPSN.

11 V souladu se články 27 a 29 směrnice 2008/48 uplynula lhůta k jejímu provedení dne 12. května 2010, tj. k datu zrušení směrnice 87/102.

Směrnice 93/13

12 Článek 3 směrnice 93/13 stanoví:

„1. Smluvní podmínka [klauzule], která nebyla individuálně sjednána, je považována za nepřiměřenou [zneužívající], jestliže v rozporu s požadavkem přiměřenosti způsobuje významnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran, které vyplývají z dané smlouvy, v neprospěch spotřebitele.

2. Klauzule je vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na obsah klauzule, zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou [adhezní] smlouvou.

Skutečnost, že některé aspekty klauzule nebo jedna konkrétní klauzule byly individuálně sjednány, nevylučuje použití tohoto článku pro zbytek smlouvy, jestliže celkové posouzení smlouvy ukazuje, že jde o předem sepsanou adhezní smlouvu.

Jestliže některý prodávající nebo poskytovatel tvrdí, že určitá běžná [standardizovaná] klauzule byla individuálně sjednána, je povinen o tom předložit důkaz.

3. Příloha obsahuje informativní a nevyčerpávající seznam [informativní a příkladmý výčet] klauzulí, které mohou být pokládány za nepřiměřené [klauzule zneužívající povahy].“

13 Článek 4 této směrnice stanoví:

„1. Aniž je dotčen článek 7, posuzuje se nepřiměřenost [zneužívající povaha] klauzule s ohledem na povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, a na všechny další klauzule smlouvy nebo jiné smlouvy, ze kterých vychází.

2. Posouzení zneužívající povahy klauzulí se netýká ani definice hlavního předmětu smlouvy, ani přiměřenosti ceny a odměny na straně jedné, ani služeb nebo zboží dodávaných výměnou na straně druhé, pokud jsou tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem.“

14 Článek 5 zmíněné směrnice zní následovně:

„V případě smluv, v nichž jsou všechny nebo některé klauzule nabízené [navrhované] spotřebiteli předloženy písemně, musí být tyto klauzule sepsány jasným a srozumitelným jazykem. Při pochybnosti o významu některé klauzule má převahu výklad, který je pro spotřebitele nejpříznivější. Toto pravidlo pro výklad se nepoužije v souvislosti s postupy stanovenými v čl. 7 odst. 2."

15 Podle článku 6 odst. 1 téže směrnice platí, že „[č]lenské státy stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] použité ve smlouvě uzavřené prodávajícím nebo poskytovatelem se spotřebitelem nejsou podle jejich vnitrostátních právních předpisů pro spotřebitele závazné a že smlouva zůstává pro strany závaznou za stejných podmínek, může-li nadále existovat bez dotyčných zneužívajících klauzulí."

16 Článek 7 směrnice 93/13 stanoví:

„1. Členské státy zajistí, aby v zájmu spotřebitelů a konkurentů existovaly přiměřené a účinné prostředky zabraňující dalšímu používání zneužívajících klauzulí ve smlouvách, které uzavírají prodávající nebo poskytovatelé se spotřebiteli.

2. Prostředky uvedené v odstavci 1 musí obsahovat ustanovení, podle nichž osoby nebo organizace, které mají podle vnitrostátních právních předpisů oprávněný zájem na ochraně spotřebitelů, mohou požádat v souladu s vnitrostátními právními předpisy soud nebo příslušné správní orgány o rozhodnutí, zda smluvní podmínky sepsané

pro obecné použití jsou zneužívající, aby tak mohly použít vhodné a účinné prostředky k zabránění dalšímu použití takových podmínek.

3. S náležitým ohledem na vnitrostátní právní předpisy mohou být zákonné opravné prostředky uvedené v odstavci 2 zaměřeny odděleně nebo společně proti řadě prodávajících nebo poskytovatelů z téhož hospodářského odvětví nebo jejich sdružením používajícím stejné obecné smluvní klauzule nebo podobné klauzule nebo doporučujícím jejich použití."

17 Podle článku 8 směrnice 93/13 platí, že „[č]lenské státy mohou přijmout nebo ponechat v platnosti přísnější ustanovení slučitelná se Smlouvou v oblasti působnosti [této] směrnice, aby zajistily nejvyšší stupeň ochrany spotřebitele".

18 Bod 1 písm. e) přílohy zmíněné směrnice vztahující se k doložkám upraveným v čl. 3 odst. 3 této směrnice uvádí: „[p]odmínky, jejichž cílem nebo následkem je: […] e) požadavek na spotřebiteli, který neplní svůj závazek, aby platil nepřiměřeně vysoké odškodné".

Slovenská právní úprava

19 Ustanovení § 52 slovenského občanského zákoníku stanoví:

„1. Spotřebitelskou smlouvou je každá smlouva bez ohledu na právní formu, kterou uzavírá dodavatel se spotřebitelem.

2. Ustanovení o spotřebitelských smlouvách, jakož i všechna ostatní ustanovení upravující právní vztahy, jejichž účastníkem je spotřebitel, se použijí vždy, pokud je to ve prospěch smluvní strany, která je spotřebitelem. Odlišné smluvní ujednání či dohody, jejichž obsahem či účelem je obejít toto ustanovení, jsou neplatné.

[…]

4. Spotřebitel je fyzická osoba, která při uzavírání a plnění spotřebitelské smlouvy nejedná v rámci předmětu své obchodní činnosti či jiné podnikatelské činnosti."

20 Ustanovení § 53 tohoto zákoníku stanoví:

„1) Spotřebitelské smlouvy nesmějí obsahovat ustanovení, která způsobují významnou nerovnováhu v právech a povinnostech smluvních stran v neprospěch spotřebitele (dále jen ‚nepřijatelná podmínka'). To neplatí, jestliže se jedná o předmět plnění, cenu plnění nebo pokud byly nepřiměřené podmínky individuálně sjednány.

[…]

4) Za nepřijatelné podmínky uvedené ve spotřebitelské smlouvě se považují zejména ustanovení, která:

[…]

k) požadují od spotřebitele, který nesplnil svůj závazek, aby zaplatil nepřiměřeně vysokou částku jako sankci spojenou s nesplněním jeho závazku,

[…]

5) Nepřijatelné podmínky upravené v spotřebitelských smlouvách jsou neplatné.“

21 Ustanovení § 4 zákona č. 258/2001 o spotřebitelských úvěrech ve znění použitelném v době rozhodné z hlediska skutečností původního řízení stanoví:

„Smlouva o spotřebitelském úvěru

1) Smlouva o spotřebitelském úvěru musí mít písemnou formu, jinak je neplatná; spotřebitel obdrží jedno vyhotovení smlouvy o spotřebitelském úvěru.

2) Smlouva o spotřebitelském úvěru musí kromě všeobecných náležitostí obsahovat

[…]

j) roční procentní sazbu nákladů a celkové náklady spotřebitele spojené se spotřebitelským úvěrem, vypočítané na základě údajů platných v době uzavření smlouvy o spotřebitelském úvěru,

[…]

Pokud smlouva o spotřebitelském úvěru neobsahuje náležitosti podle odst. 2 [písm.] […] j), poskytnutý úvěr se považuje za bezúročný a bez poplatků."

22 Ustanovení § 45 zákona č. 244/2002 o rozhodčím řízení ve znění použitelném v době rozhodné z hlediska skutečností původního řízení stanoví:

„1) Soud příslušný k výkonu rozhodnutí či exekuci podle zvláštních předpisů na návrh účastníka řízení, proti kterému byl nařízený výkon rozhodčího nálezu, řízení o výkonu rozhodnutí či exekuční řízení zastaví.

[…]

c) pokud rozhodčí nález zavazuje účastníka rozhodčího řízení k plnění, které je objektivně nemožné, právem nedovolené anebo odporuje dobrým mravům.

2) Soud příslušný k výkonu rozhodnutí či exekuce zastaví výkon rozhodčího nálezu anebo exekuční řízení i bez návrhu, jestliže zjistí nedostatky v rozhodčím řízení podle odst. 1 písm. b) nebo c).“

Spor v původním řízení a předběžné otázky

23 Iveta Korčkovská, zdravotně postižená osoba, která pobírá invalidní důchod ve výši přibližně 370 eur měsíčně, uzavřela dne 26. února 2008 se společností Pohotovosť úvěrovou smlouvu, jejíž všeobecné podmínky byly následující. Poskytnutý úvěr představoval částku 20 000 SKK (663,88 eura) a poplatky související s úvěrem činily 19 120 SKK (634,67 eura). Iveta Korčkovská byla povinna splatit poskytnutou částku a poplatky ve lhůtě jednoho roku v měsíčních splátkách po 3 260 SKK (108,21 eura). Podle předkládajícího soudu činila RPSN u tohoto úvěru 95,6 %, avšak nebyla uvedena ani ve všeobecných úvěrových podmínkách společnosti Pohotovosť, ani v uzavřené smlouvě o úvěru.

24 Článek 4 všeobecných obchodních podmínek stanoví, že pokud dlužník neuhradí v plném rozsahu dvě po sobě jdoucí splátky, stává se celý dluh okamžitě splatným. Kromě toho v takovém případě článek 6 uvedených všeobecných obchodních podmínek upravuje placení denních úroků z prodlení ve výši 0,25 % z dlužné částky, které plynou od data splatnosti dluhu až do jeho úplného uhrazení. Taková sankce tak odpovídá sazbě 91,25 % p. a. Předkládající soud v tomto ohledu uvádí, že podle slovenského práva nesmí sankce ve formě úroku z prodlení v občanskoprávních věcech překročit základní úrokovou sazbu Evropské centrální banky, která v současnosti činí 1 %, zvýšenou o 8 %, tedy celkem 9 %.

25 Článek 17 týchž všeobecných obchodních podmínek stanoví, že spory vznikající ze smlouvy o úvěru bude rozhodovat buď Stály rozhodcovský súd se sídlem v Bratislavě, anebo příslušný vnitrostátní soud na základě volby smluvní strany, která podává žalobu. Podle článku 19 těchto podmínek se dále veškeré vztahy mezi věřitelem a dlužníkem řídí ustanoveními obchodního zákoníku, a nikoli občanským zákoníkem. Předkládající soud dodává, že smlouva dotčená v původním řízení obsahovala plnou moc udělenou advokátovi k zastupování I. Korčkovské.

26 Jelikož I. Korčkovská neuhradila dvě po sobě jdoucí měsíční splátky, společnost Pohotovosť se obrátila dne 9. října 2008 na Stály rozhodcovský súd, který dne 3. listopadu 2008 vydal rozhodčí nález ukládající jmenované, aby této společnosti zaplatila zejména částku 48 820 SKK (1 620,53 eura), jakož i úroky z prodlení ve výši 39 120 SKK (1 298,55 eura) a náklady řízení ve výši 9928 SKK (329,55 eura). Tento nález nabyl právní moci dne 15. prosince 2008 a stal se vykonatelným dne 18. prosince 2008.

27 Na základě uvedeného nálezu podal exekutor k Okresnému súdu Stará Lubovňa návrh na udělení pověření k provedení exekuce na částku 3 467 eur. Usnesením ze dne 31. července 2009 tento soud exekuční řízení přerušil s tím, že byly porušeny dobré mravy stran nákladů právního zastoupení žalobce v exekučním řízení, které překročily sumu 94,61 eura, a stran úroků z prodlení ve výši 0,25 % denně z částky 1 298,52 eura plynoucích od 21. července 2008 až do zániku dluhu.

28 Společnost Pohotovosť dne 26. srpna 2009 podala proti tomuto usnesení odvolání ke Krajskému súdu v Prešově. Krajský súd připustil, aby na podporu I. Korčkovské předložila Asociácia spotrebiteľských subjektov Slovenska vyjádření, v němž tento soud zejména informovala o vysokém počtu exekučních řízeních zahájených na Slovensku

na popud společnosti Pohotovosť. Asociácia zastává názor, že všeobecné úvěrové podmínky této společností obsahují zneužívající klauzule a představují nekalá obchodní ujednání, a proto navrhla, aby se předkládající soud obrátil na Soudní dvůr na základě článku 267 SFEU.

29 Krajský súd v Prešově, který byl mimo jiné toho názoru, že podání Asociácie obsahuje skutečnosti, o kterých je povinen rozhodnout i bez návrhu, se rozhodl přerušit řízení a předložit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) a) Je údaj o celkových nákladech spotřebitele vyjádřený v procentních bodech ([…]RPSN) natolik důležitý, že pokud není ve smlouvě uveden, nelze považovat náklady spotřebitelského úvěru za transparentní a dostatečně jasné?

b) Je rámec ochrany spotřebitele, kterou zajišťuje směrnice 93/13 […] takový, že umožňuje kvalifikovat jako zneužívající klauzuli o nákladech obsaženou ve smlouvě o spotřebitelském úvěru z důvodu nedostatečné transparentnosti a srozumitelnosti, pokud ve smlouvě chybí údaj vyjádřený v procentních bodech o celkových nákladech na spotřebitelský úvěr a cena je vyjádřena pouze peněžní částkou složenou z různých poplatků uvedených jednak ve smlouvě, jednak ve všeobecných obchodních podmínkách?

2) a) Je třeba směrnici 93/13 […] vykládat v tom smyslu, že vnitrostátní soud, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu vydaného v nepřítomnosti spotřebitele, musí, pokud má za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, i bez návrhu rozhodnout

o nepřiměřenosti sankce obsažené ve smlouvě o úvěru uzavřené mezi poskytovatelem úvěru a spotřebitelem, pokud je podle vnitrostátních procesních pravidel možné takto rozhodnout v rámci obdobných řízení na základě vnitrostátního práva?

b) Pokud jde o nepřiměřenou sankci za porušení závazků spotřebitele, přísluší uvedenému soudu vyvodit všechny důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby zajistil, že tento spotřebitel nebude uvedenou sankcí vázán?

c) Může být klauzule o sankci 0,25 % denně z dlužné částky úvěru, tedy 91,25% p. a., kvalifikována pro svou nepřiměřenost jako zneužívající?

3) Je rámec ochrany spotřebitele při uplatnění norem Unie (směrnice 93/13 […], směrnice 2008/48 […] o zrušení směrnice 87/102[…]) na spotřebitelské smlouvy takový, že pokud se smlouvou obešly předpisy určené k ochraně spotřebitele při uzavírání spotřebitelských úvěrů a pokud je již na základě takové smlouvy podán návrh na výkon rozhodnutí na základě rozhodčího nálezu, soud řízení o exekuci zastaví nebo exekuci povolí na náklady věřitele pouze do výše nesplacené části poskytnutého úvěru, je-li podle vnitrostátních pravidel možné ohledně rozhodčího nálezu takto rozhodnout a soud měl k dispozici nezbytné informace o skutkovém a právním stavu věci?“

K předběžným otázkám

30 Podle čl. 104 odst. 3 prvního pododstavce jednacího řádu platí, že pokud lze odpověď na předběžnou otázku jasně vyvodit z judikatury, může Soudní dvůr po vyslechnutí generálního advokáta kdykoli rozhodnout usnesením s odůvodněním.

31 Soudní dvůr je toho názoru, že tomu tak je v projednávané věci.

K přípustnosti

32 Společnost Pohotovosť ve svém písemném vyjádření tvrdí, že odpovědi na některé z předběžných otázek lze poskytnout prostřednictvím usnesení přijatého na základě čl. 104 odst. 3 jednacího řádu. Dále tvrdí zejména to, že první a třetí otázka se netýkají výkladu unijního práva a že předkládající soud obecně nedodržel svou povinnost vyřešit otázky vnitrostátního práva před tím, než se obrátí na Soudní dvůr za pomoci mechanismu upraveného v článku 267 SFEU.

33 V tomto ohledu postačí připomenout, že i když může být za určitých okolností vhodné, aby byly otázky týkající se čistě vnitrostátního práva v okamžiku předložení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce Soudnímu dvoru již vyřešeny, mají vnitrostátní soudy ničím neomezenou možnost obrátit se na Soudní dvůr, mají-li za to, že věc, kterou projednávají, vyvolává otázky týkající se výkladu či posouzení platnosti ustanovení práva Unie, které vyžadují jejich rozhodnutí (rozsudek Soudního dvora ze dne

22. června 2010, Melki, C-188/10 a C-189/10, Sb. rozh. s. I-5667, bod 41 a citovaná judikatura).

34 Ohledně předběžných otázek formulovaných předkládajícím soudem je třeba konstatovat, že se týkají výkladu unijního práva.

35 Na tyto otázky položené Krajským súdem v Prešově je proto třeba odpovědět.

Ke druhé otázce písmenu a)

36 Podstatou druhé otázky písmene a) předkládajícího soudu, kterou je třeba zkoumat jako první, je určit, zda vnitrostátní soud, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu vydaného v nepřítomnosti spotřebitele, musí na základě směrnice 93/13, pokud k tomu má k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, i bez návrhu rozhodnout o nepřiměřenosti sankce obsažené ve smlouvě o úvěru uzavřené mezi poskytovatelem úvěru a spotřebitelem a uplatněné v tomto nálezu, pokud je podle vnitrostátních procesních pravidel možné takto rozhodnout v rámci obdobných řízení na základě vnitrostátního práva.

37 Podle ustálené judikatury systém ochrany zavedený směrnicí 93/13 vychází z myšlenky, že se spotřebitel nachází v nerovném postavení vůči prodávajícímu nebo poskytovateli z hlediska jak vyjednávací síly, tak úrovně informovanosti, což ho vede k tomu, že přistoupí k podmínkám předem vyhotoveným prodávajícím nebo poskytovatelem,

aniž může ovlivnit jejich obsah (rozsudky ze dne 27. června 2000, Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, C-240/98 až C-244/98, Recueil, s. I-4941, bod 25, a ze dne 26. října 2006, Mostaza Claro, C-168/05, Sb. rozh. s. I-10421, bod 25).

38 Vzhledem k takovému nerovnému postavení čl. 6 odst. 1 směrnice stanoví, že nepřiměřené podmínky [zneužívající klauzule] „nejsou pro spotřebitele závazné". Jak vyplývá z judikatury, jedná se o kogentní ustanovení, které směřuje k nahrazení formální rovnováhy, kterou smlouva nastoluje mezi právy a povinnostmi smluvních stran, rovnováhou skutečnou, která umožňuje obnovit rovnost mezi těmito smluvními stranami (výše uvedený rozsudek Mostaza Claro, bod 36, a rozsudek ze dne 4. června 2009, Pannon GSM, C-243/08, Sb. rozh. s. I-4713, bod 25).

39 Soudní dvůr rovněž opakovaně zdůraznil, že k tomu, aby mohla být zajištěna směrnicí 93/13 zamýšlená ochrana, může být nerovné postavení existující mezi spotřebitelem a prodávajícím nebo poskytovatelem narovnáno pouze pozitivním zásahem, který je vnějším ve vztahu k samotným smluvním stranám (výše uvedené rozsudky Océano Grupo Editorial a Salvat Editores, bod 27, a Mostaza Claro, bod 26, jakož i rozsudek ze dne 6. října 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, Sb. rozh. s. I-9579, bod 31).

40 Soudní dvůr ve světle těchto zásad rozhodl, že vnitrostátní soud musí posuzovat zneužívající charakter určité smluvní klauzule i bez návrhu (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecomunicaciones, bod 32).

41 Možnost soudu přezkoumat zneužívající charakter určité klauzule z úřední povinnosti představuje prostředek vhodný zároveň k dosažení výsledku stanoveného v článku 6 směrnice, totiž zabránit tomu, aby byl konkrétní spotřebitel zneužívající klauzulí vázán, a přispět ke splnění cíle stanoveného v článku 7 této směrnice, jelikož takový přezkum může mít odrazující účinek napomáhající zabránění dalšímu používání zneužívajících klauzulí ve smlouvách uzavíraných mezi spotřebiteli a podnikateli

(rozsudek ze dne 21. listopadu 2002, Cofidis, C-473/00, Recueil, s. I-10875, bod 32, a výše uvedený rozsudek Mostaza Claro, bod 27).

42 Tato možnost přiznaná soudu byla posouzena jako nezbytná pro to, aby byla spotřebiteli zajištěna účinná ochrana, zejména s ohledem na nezanedbatelné nebezpečí, že tento spotřebitel o svých právech neví nebo je vykonává s obtížemi (výše uvedené rozsudky Cofidis, bod 33, jakož i Mostaza Claro, bod 28).

43 Ochrana, kterou směrnice přiznává spotřebitelům, se tak vztahuje na případy, ve kterých spotřebitel, který s prodávajícím nebo poskytovatelem uzavřel smlouvu obsahující zneužívající klauzuli, neuplatní zneužívající charakter této klauzule buď proto, že o svých právech neví, nebo proto, že je odrazen od jejich uplatnění z důvodu nákladů, které by vyvolalo soudní řízení (výše uvedený rozsudek Cofidis, bod 34).

44 Taková ochrana je tím spíše odůvodnitelná, jak se patrně domnívá předkládající soud ve své žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, pokud smlouva o úvěru dotčená v původním řízení obsahuje plnou moc udělenou advokátovi zvolenému věřitelem pro zastupování spotřebitele jako dlužníka, který se může nechat zastoupit jiným advokátem pouze tehdy, když zaplatí smluvní pokutu představující 15 % z částky úvěru.

45 Podle judikatury Soudního dvora unijní právo vnitrostátnímu soudu neukládá nepoužít vnitrostátní procesní pravidla spojující s takovým rozhodnutím, jako je rozhodčí nález, překážku věci rozsouzené, i kdyby to umožňovalo napravit porušení

ustanovení unijního práva jakéhokoli druhu, vyplývající z dotčeného rozhodnutí (viz výše uvedený rozsudek Asturcom Telecommunicaciones, bod 37).

46 Soudní dvůr měl již v této souvislosti příležitost upřesnit, že za účelem zajištění jak stability práva a právních vztahů, tak řádného výkonu spravedlnosti je důležité, aby soudní rozhodnutí, která se po vyčerpání možných procesních prostředků nebo po uplynutí lhůt stanovených pro tyto procesní prostředky stala konečnými, již nemohla být zpochybněna (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecommunicaciones, bod 36 a citovaná judikatura).

47 Rovněž při neexistenci právní úpravy Unie v dané oblasti spadají podmínky naplňování zásady překážky věci rozsouzené na základě zásady procesní autonomie vnitrostátních právních řádů členských států do působnosti těchto právních řádů. Tyto podmínky nicméně nesmějí být méně příznivé než ty, kterými se řídí obdobné situace vnitrostátní povahy (zásada rovnocennosti), ani nesmějí být upraveny tak, aby v praxi nadměrně ztěžovaly nebo znemožňovaly výkon práv přiznaných právním řádem Unie (zásada efektivity) (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecommunicaciones, bod 38).

48 Zásada rovnocennosti vyžaduje, aby podmínky uložené vnitrostátním právem k tomu, aby pravidlo práva Unie bylo uplatněno i bez návrhu, nebyly méně výhodné než podmínky, kterými se řídí uplatnění pravidel vnitrostátního práva stejné právní síly z moci úřední (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecommunicaciones, bod 49 a citovaná judikatura).

49 V tomto ohledu je třeba upřesnit, že čl. 6 odst. 1 směrnice 93/13 představuje kogentní ustanovení. Mimoto je třeba uvést, že podle judikatury Soudního dvora tato směrnice představuje jako celek opatření nezbytné ke splnění poslání svěřených Evropské unii,

a zvláště ke zvyšování životní úrovně a kvality života v celé Unii (viz výše uvedené rozsudky Mostaza Claro, bod 37, jakož i Asturcom Telecommunicaciones, bod 51).

50 Vzhledem k povaze a významu veřejného zájmu, ze kterého vychází ochrana, kterou směrnice 93/13 zajišťuje spotřebitelům, musí být její článek 6 považován za normu rovnocennou vnitrostátním pravidlům, které uvnitř vnitrostátního právního řádu mají status kogentních norem (výše uvedený rozsudek Asturcom Telecommunicaciones, bod 52).

51 Z toho plyne zejména to, že pokud vnitrostátní soud, k němuž byl podán návrh na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu, musí podle vnitrostátních procesních pravidel posoudit i bez návrhu rozpor rozhodčí doložky s vnitrostátními kogentními pravidly, musí rovněž i bez návrhu posoudit zneužívající povahu této doložky s ohledem na článek 6 uvedené směrnice, má-li za tímto účelem k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu (viz v tomto smyslu výše uvedené rozsudky Pannon GSM, bod 32, jakož i Asturcom Telecomunicaciones, bod 53).

52 Ve věci v původním řízení podle informací poskytnutých předkládajícím soudem patrně vnitrostátní právní předpisy týkající se rozhodčího řízení ukládají soudu povinnost zastavit výkon plnění uloženého rozhodčím nálezem, pokud je takové plnění právem nedovoleno nebo odporuje dobrým mravům. Tento soud mimoto zastává názor, že jakákoli zneužívající klauzule obsažená ve smlouvě uzavřené se spotřebitelem odporuje ve smyslu vnitrostátního práva dobrým mravům, jelikož navzdory požadavku dobré víry, způsobují významnou nerovnováhu mezi právy a povinnostmi prodávajícího nebo poskytovatele a právy a povinnostmi spotřebitele, a to v neprospěch posledně uvedeného.

53 Stejně jako v kontextu věci, v níž byl vydán výše uvedený rozsudek Asturcom Telecommunicaciones, tak i v situaci, jako je situace v původním řízení, kdy soud, který rozhoduje o návrhu na výkon rozhodčího nálezu, může i bez návrhu zastavit výkon tohoto rozhodčího nálezu, pokud je jím dotčenému účastníkovi uloženo plnění, které je objektivně nemožné, právem nedovolené nebo odporuje dobrým mravům, je tedy tento soud povinen, pokud k tomu má k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu, posoudit i bez návrhu v rámci exekučního řízení nepřiměřenost sankce obsažené ve smlouvě o úvěru uzavřené mezi poskytovatelem úvěru a spotřebitelem.

54 Na druhou otázku písm. a) je tedy třeba odpovědět tak, že směrnice 93/13 ukládá vnitrostátnímu soudu, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu vydaného v nepřítomnosti spotřebitele, povinnost rozhodnout i bez návrhu o nepřiměřenosti sankce obsažené ve smlouvě o úvěru uzavřené mezi poskytovatelem úvěru a spotřebitelem a uplatněné v tomto nálezu, pokud k tomu má k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu a pokud může uvedený soud podle vnitrostátních procesních pravidel takto rozhodnout v rámci obdobných řízení podle vnitrostátního práva.

Ke druhé otázce písmenům b) a c)

55 Ve druhé otázce písmenech b) a c) se předkládající soud táže, zda lze klauzuli obsaženou ve smlouvě o úvěru, která pro případ neplacení ze strany spotřebitele stanoví sankci ve výši 0,25 % z částky úvěru denně, tj. 91,25 % z této částky p. a., kvalifikovat jako zneužívající ve smyslu článků 3 a 4 směrnice 93/13 z důvodu její nepřiměřenosti,

a dále v případě kladné odpovědi, zda má vnitrostátní soud, který konstatuje tuto nepřiměřenost, rozhodnout o neplatnosti takové klauzule ve vztahu ke spotřebiteli.

56 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že s poukazem na pojmy „dobrá víra“ a „významná nerovnováha mezi právy a povinnostmi smluvních stran“ článek 3 směrnice 93/13 vymezuje prvky, které dávají určité smluvní klauzuli, která nebyla individuálně sjednána, zneužívající charakter, pouze abstraktně (viz v tomto smyslu rozsudek ze dne 7. května 2002, Komise v. Švédsko, C-478/99, Recueil, s. I-4147, bod 17, jakož i ze dne 1. dubna 2004, Freiburger Kommunalbauten, C-237/02, Recueil, s. I-3403, bod 19).

57 Článek 3 odst. 2 uvedené směrnice však stanoví, že klauzule je vždy považována za nesjednanou individuálně, jestliže byla sepsána předem, a spotřebitel proto nemohl mít žádný vliv na její obsah, zejména v souvislosti s předem sepsanou běžnou [adhezní] smlouvou, což je patrně případ, který nastal v původním řízení.

58 Příloha, na kterou odkazuje čl. 3 odst. 3 směrnice 93/13, obsahuje informativní a příkladmý výčet klauzulí, které mohou být pokládány za zneužívající, mezi něž patří klauzule uvedené v bodě 1 písm. e) uvedené přílohy, „jejichž cílem nebo následkem je požadavek na spotřebiteli, který neplní svůj závazek, aby platil nepřiměřeně vysoké odškodné“.

59 Pokud jde o otázku, zda je konkrétní smluvní klauzule zneužívající povahy, či nikoli, uvádí článek 4 směrnice 93/10, že pro účely odpovědi je třeba zohlednit povahu zboží nebo služeb, pro které byla smlouva uzavřena, a s odvoláním na dobu uzavření smlouvy s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy. V této souvislosti je třeba uvést, že je rovněž třeba posoudit důsledky, které může uvedená klauzule

mít v rámci práva rozhodného pro smlouvu, což implikuje zkoumání vnitrostátního právního systému (výše uvedený rozsudek Freiburger Kommunalbauten, bod 21).

60 Z toho plyne, že Soudní dvůr může v rámci výkonu pravomoci výkladu unijního práva, kterou mu svěřuje článek 267 SFEU, vykládat obecná kritéria použitá zákonodárcem Unie pro účely vymezení pojmu zneužívající klauzule. Nemůže se však naopak vyjadřovat k aplikaci těchto obecných kritérií na konkrétní klauzuli, která musí být zkoumána v závislosti na konkrétních okolnostech daného případu, a proto přísluší vnitrostátnímu soudu určit, zda je třeba takovou smluvní klauzuli, jako je klauzule dotčená ve věci v původním řízení, která podle konstatování předkládajícího soudu stanoví sankci v nepřiměřené výši, považovat s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, za zneužívající (viz v tomto smyslu uvedený rozsudek Freiburger Kommunalbauten, body 22 a 25).

61 Pokud tedy tento soud dospěje k závěru, že klauzule dotčená v původním řízení je zneužívající ve smyslu směrnice 93/13, je třeba připomenout, že taková klauzule není v souladu s čl. 6 odst. 1 této směrnice pro spotřebitele podle jeho vnitrostátních právních předpisů závazná, a že na základě téhož ustanovení musí uvedený soud dále posoudit, zda může smlouva bez této případné zneužívající klauzule nadále existovat.

62 Za takové situace tedy uvedenému soudu přísluší vyvodit veškeré důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby se ujistil, že tento spotřebitel nebude uvedenou doložkou vázán (viz Asturcom Telecommunicaciones, bod 59).

63 Vzhledem k výše uvedenému je na druhou otázku písmena b) a c) třeba odpovědět, že příslušnému vnitrostátnímu soudu přísluší určit, zda taková klauzule obsažená ve smlouvě o úvěru, jako je klauzule dotčená ve věci v původním řízení, která podle konstatování tohoto soudu ukládá sankci v nepřiměřené výši v neprospěch spotřebitele, musí být s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, považována za zneužívající ve smyslu článků 3 a 4 směrnice 93/13. Pokud tomu tak je, uvedenému soudu přísluší vyvodit veškeré důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby se ujistil, že tento spotřebitel nebude uvedenou doložkou vázán.

K první otázce

64 Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda uvedení RPSN ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, jak je stanoveno v čl. 4 odst. 2 písm. a) směrnice 87/102, představuje podstatnou náležitost tohoto druhu smlouvy, a zda tudíž její neuvedení umožňuje ve smyslu čl. 4 odst. 2 směrnice 93/13 dospět k závěru, že klauzule této smlouvy nejsou sepsány jasným a srozumitelným jazykem, takže tento soud může posoudit případnou zneužívající povahu klauzule týkající se nákladů tohoto úvěru ve smyslu článku 3 posledně uvedené směrnice.

65 Úvodem je třeba uvést, že vzhledem k datu uzavření smlouvy o úvěru dotčené v původním řízení a k upřesněním uvedeným v bodě 11 tohoto usnesení, je třeba na tuto předběžnou otázku odpovědět nikoli z pohledu směrnice 2008/48, ale z pohledu směrnice 87/102.

66 V této souvislosti již Soudní dvůr judikoval, že cíl směrnice 87/102 spočívá v zajištění dodržování minimálního standardu ochrany práv spotřebitelů týkajících se spotřebitelského úvěru (rozsudek ze dne 4. října 2007, Rampion a Godard, C-429/05, Sb. rozh. s. I-8017, bod 47, jakož i ze dne 23. dubna 2009, Scarpelli, C-509/07, Sb. rozh. s. I-3311, bod 25). Tato směrnice, jak vyplývá i z jejího článku 15 a dvacátého pátého bodu odůvodnění, podle kterých uvedená směrnice nebrání členským státům v tom, aby zachovaly nebo přijaly přísnější ustanovení na ochranu spotřebitele, nařizuje pouze minimální harmonizaci vnitrostátních ustanovení týkajících se spotřebitelského úvěru (výše uvedený rozsudek Rampino a Godard, bod 18).

67 Soudní dvůr rovněž opakovaně konstatoval, že směrnice 87/102, jak vyplývá z jejích bodů odůvodnění, byla přijata k naplnění dvou cílů, a to jednak vytvoření společného trhu v oblasti spotřebitelského úvěru (třetí až pátý bod odůvodnění), jednak ochrany spotřebitelů, kterým jsou takové úvěry poskytovány (šestý, sedmý a devátý bod odůvodnění) (rozsudky ze dne 23. března 2000, Berliner Kindl Brauerei, C-208/98, Recueil, s. I-1741, bod 20, a ze dne 4. března 2004, Cofinoga, C-264/02, Recueil, s. I-2157, bod 25).

68 Z tohoto pohledu na ochranu spotřebitele před nespravedlivými úvěrovými podmínkami a s cílem umožnit mu seznámit se všemi podmínkami budoucího výkonu podepsané smlouvy článek 4 směrnice 87/102 vyžaduje, aby měl dlužník při uzavírání smlouvy k dispozici veškeré informace, které mohou mít vliv na rozsah jeho závazku (výše uvedený rozsudek Berliner Kindl Brauerei, bod 21).

69 Článek 4 odst. 1 a 2 směrnice 87/102 stanoví, že smlouva o úvěru musí být uzavřena v písemné formě a tato písemná smlouva musí obsahovat údaj o RPSN, jakož i podmínky, za nichž je tuto sazbu možné změnit. Článek 1a této směrnice stanoví způsoby výpočtu RPSN a ve svém odst. 4 písm. a) upřesňuje, že musí být počítána v době uzavření smlouvy (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Cofinoga, bod 23).

70 Tato informace o celkových nákladech úvěru ve formě sazby vypočítané podle jednotného matematického vzorce má rovněž zásadní význam. Tato informace, která musí být podle článku 3 směrnice 87/102 oznámena již ve stadiu inzerce, přispívá k transparentnosti trhu, jelikož spotřebiteli umožňuje porovnat nabídky úvěrů. Dále spotřebiteli umožňuje posoudit rozsah jeho závazku (výše uvedený rozsudek Cofinoga, bod 26).

71 V takové situaci, jako je situace v původním řízení, proto může být neuvedení údaje o RPSN v dotčené smlouvě o úvěru – a tento údaj má v kontextu směrnice 87/102 podstatný význam – rozhodující skutečností v rámci analýzy vnitrostátního soudu ke zjištění toho, zda je klauzule ve smlouvě o úvěru týkající se nákladů úvěru, v níž takový údaj chybí, sepsána jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu článku 4 směrnice 93/13.

72 Pokud tomu tak není, je vnitrostátní soud oprávněn posoudit zneužívající povahu takové klauzule ve smyslu článku 3 směrnice 93/13. I když tato klauzule může být analyzována jako klauzule, na niž se vztahuje výjimka stanovená v uvedeném článku, je třeba připomenout, že klauzule uvedené v čl. 4 odst. 2 této směrnice, jež spadají do oblasti působnosti této směrnice, jsou vyňaty z posouzení jejich zneužívající povahy, jen pokud má příslušný vnitrostátní soud na základě přezkoumání jednotlivého případu za to, že byly prodávajícím nebo poskytovatelem sepsány jasným a srozumitelným jazykem (viz rozsudek ze dne 3. června 2010, Caja de Ahorros y Monte de Piedad de Madrid, C-484/09, Sb. rozh. s. I-4785, bod 32).

73 Ve věci v původním řízení může přezkum zneužívající povahy klauzule ve smlouvě o úvěru, která neobsahuje údaj o RPSN, přicházet do úvahy z pohledu směrnice 93/13 a v tomto ohledu, jak bylo uvedeno v bodě 53 tohoto usnesení, má vnitrostátní soud možnost posoudit tuto klauzuli i bez návrhu. V takové situaci, jak bylo připomenuto v bodě 60 tohoto usnesení, přísluší předkládajícímu soudu posoudit, zda s ohledem

na všechny okolnosti, které doprovázely uzavření smlouvy, může neuvedení RPSN v klauzuli obsažené ve smlouvě o spotřebitelském úvěru týkající se nákladů tohoto úvěru dát této klauzuli zneužívající povahu ve smyslu článků 3 a 4 směrnice 93/13.

74 Z informací poskytnutých předkládajícím soudem však vyplývá, že v souladu s článkem 4 zákona č. 258/2001, kterým byla provedena směrnice 87/102, musí smlouva o spotřebitelském úvěru obsahovat údaj o RPSN a v případě jeho neuvedení se sjednaný úvěr považuje za bezúročný a bez poplatků.

75 Článek 14 uvedené směrnice zároveň členským státům ukládá zajistit, aby se smlouvy o úvěru neodchylovaly ke škodě spotřebitele od vnitrostátních předpisů provádějících tuto směrnici nebo odpovídajících této směrnici.

76 Směrnice 87/102 proto musí být za okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, bez nutnosti přezkumu zneužívající povahy klauzule, která neobsahuje údaj o RPSN, z pohledu směrnice 93/13 vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit i bez návrhu ustanovení provádějící článek 4 této směrnice do vnitrostátního práva a stanovící, že neuvedení údaje o RPSN ve smlouvě o spotřebitelském úvěru má za následek, že sjednaný úvěr je považován za bezúročný a bezplatný (obdobně ohledně čl. 11 odst. 2 směrnice 87/102 viz výše uvedený rozsudek Rampion a Godard, bod 69).

77 Na první otázku je tudíž třeba odpovědět, že za okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, proto může být neuvedení údaje o RPSN ve smlouvě o spotřebitelském úvěru – a tento údaj má v kontextu směrnice 87/102 podstatný význam – rozhodující skutečností v rámci analýzy vnitrostátního soudu pro účely zjištění toho, zda

je klauzule týkající se nákladů úvěru obsažená ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, v níž takový údaj chybí, sepsána jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu článku 4 směrnice 93/13. Pokud tomu tak není, má vnitrostátní soud možnost posoudit i bez návrhu, zda s ohledem na všechny okolnosti, které doprovázely uzavření smlouvy, může neuvedení RPSN v klauzuli obsažené ve smlouvě týkající se nákladů tohoto úvěru dát této klauzuli zneužívající povahu ve smyslu článků 3 a 4 směrnice 93/13. Bez ohledu na možnost posoudit uvedenou smlouvu z pohledu směrnice 93/13 musí být směrnice 87/102 vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit i bez návrhu ustanovení provádějící článek 4 této směrnice do vnitrostátního práva a stanovící, že neuvedení údaje o RPSN ve smlouvě o spotřebitelském úvěru má za následek, že sjednaný úvěr je považován za bezúročný a bezplatný.

Ke třetí otázce

78 V této otázce se předkládající soud táže, zda je za okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, a pokud dospěje k závěru, že ustanovení směrnic 87/102 a 93/13 nebyla dodržena, oprávněn na základě unijních předpisů o ochraně spotřebitele zastavit či omezit výkon pravomocného rozhodčího nálezu vydaného na základě rozhodčí doložky upravené ve smlouvě o úvěru.

79 V tomto ohledu je třeba připomenout, že v rámci článku 267 SFEU není Soudní dvůr oprávněn použít pravidla unijního práva na určitý případ, ale pouze se vyjádřit

k výkladu Smlouvy a aktů přijatých orgány Unie (rozsudek ze dne 6. října 2005, My-Travel, C-291/03, Sb. rozh. s. I-8477, bod 43 a citovaná judikatura).

80 Touto otázkou se však předkládající soud snaží od Soudního dvora získat odpověď na to, zda za okolností, jako jsou okolnosti dotčené v původním řízení, vzhledem k odpovědím, které Soudní dvůr poskytl na první a druhou předběžnou otázku, může předkládající soud na základě unijního práva a vnitrostátního práva omezit výkon pravomocného rozhodčího nálezu dotčeného v původním řízení pouze na zbývající dlužnou částku z titulu spotřebitelského úvěru.

81 Jelikož by odpověď na takovou otázku znamenala, že se Soudní dvůr vyjádří ke konkrétní aplikaci právních pravidel vyložených v rámci prvních dvou předběžných otázek na skutečnosti daného případu a jelikož má předkládající soud na základě odpovědí na uvedené otázky každopádně k dispozici výkladová vodítka nezbytná k vyřešení sporu, který mu byl předložen, není třeba na tuto otázku odpovídat.

K nákladům řízení

82 Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (osmý senát) rozhodl takto:

1) Směrnice Rady 93/13/EHS ze dne 5. dubna 1993 o nepřiměřených podmínkách [zneužívajících klauzulích] ve spotřebitelských smlouvách ukládá vnitrostátnímu soudu, který rozhoduje o návrhu na nucený výkon pravomocného rozhodčího nálezu vydaného v nepřítomnosti spotřebitele, povinnost rozhodnout i bez návrhu o nepřiměřenosti sankce obsažené ve smlouvě o úvěru uzavřené mezi poskytovatelem úvěru a spotřebitelem a uplatněné v tomto nálezu, pokud k tomu má k dispozici nezbytné informace o právním a skutkovém stavu a pokud může uvedený soud podle vnitrostátních procesních pravidel takto rozhodnout v rámci obdobných řízení podle vnitrostátního práva.

2) Příslušnému vnitrostátnímu soudu přísluší určit, zda taková klauzule obsažená ve smlouvě o úvěru, jako je klauzule dotčená ve věci v původním řízení, která podle konstatování tohoto soudu ukládá sankci v nepřiměřené výši v neprospěch spotřebitele, musí být s ohledem na všechny okolnosti, které provázely uzavření smlouvy, považována za zneužívající ve smyslu článků 3 a 4 směrnice 93/13. Pokud tomu tak je, uvedenému soudu přísluší vyvodit veškeré důsledky, které z toho vyplývají podle vnitrostátního práva, aby se ujistil, že tento spotřebitel nebude uvedenou doložkou vázán.

3) Za takových okolností, jako jsou okolnosti ve věci v původním řízení, může být neuvedení údaje o roční procentní sazby nákladů v dotčené smlouvě o úvěru – a tento údaj má v kontextu směrnice 87/102 ze dne 22. prosince 1986 o sbližování právních a správních předpisů členských států týkajících se spotřebitelského úvěru ve znění směrnice Evropského Parlamentu a Rady

98/7/ES ze dne 16. února 1998 podstatný význam – rozhodující skutečností v rámci analýzy vnitrostátního soudu pro účely zjištění toho, zda je klauzule týkající se nákladů úvěru obsažená ve smlouvě o spotřebitelském úvěru, v níž takový údaj chybí, sepsána jasným a srozumitelným jazykem ve smyslu článku 4 směrnice 93/13. Pokud tomu tak není, má vnitrostátní soud možnost posoudit i bez návrhu, zda s ohledem na všechny okolnosti, které doprovázely uzavření smlouvy, může neuvedení roční procentní sazby nákladů v klauzuli obsažené ve smlouvě týkající se nákladů tohoto úvěru dát této podmínce zneužívající povahu ve smyslu článků 3 a 4 směrnice 93/13. Bez ohledu na možnost posoudit uvedenou smlouvu z pohledu směrnice 93/13 musí být uvedená směrnice 87/102 vykládána v tom smyslu, že umožňuje vnitrostátnímu soudu uplatnit i bez návrhu ustanovení provádějící článek 4 této směrnice do vnitrostátního práva a stanovící, že neuvedení údaje o roční procentní sazbě nákladů ve smlouvě o spotřebitelském úvěru má za následek, že sjednaný úvěr je považován za bezúročný a bezplatný.

Podpisy.